ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№6(6)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisosl...gan il...

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 374 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E’zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne’matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G‘. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg‘izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma’murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O‘zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O‘zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

"Kitobxonlar klubi" modelining ingliz tili to'garak mashg'ulotlarida o'quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari........ 10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna

Bo'lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o'rni........ 14
Arolov Davronjon Davlataliyevich

Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta'lim direktor o'rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish........ 19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi

Hozirgi o'zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti........ 22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari........ 26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi

Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining til tahlili ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi........ 30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna

Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun'iy intellektning o'rni va ahamiyati........ 35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna

Logopedik mashg'ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari........ 39
Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi

Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati........ 43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o'g'li

Maktabgacha ta'lim tashkilotida xalq og'zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati........ 48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi

Bo'lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari........ 54
Nusratova Mexriniso Baxshilloyevna

Inklyuziv ta'lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o'rni........ 59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna

Magistrlarda "Imposter sindromi"ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari........ 66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o'g'li

Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi........ 70
Qurbonova Sevara Suyunovna

Mikrobiologiya ta'limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari........ 74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich

"Estetik tarbiya", "kreativ kompetensiya", "estetik tarbiya mexanizmlari" tushunchalarining konseptual asoslari........ 79
Saidova Feruza Akramovna

Zamonaviy ta'lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish........ 84
Sidiqova Yulduz Sobirovna

"So'nggi jadid" Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi........ 88
Toxirova Dilshoda Inom qizi

Ona tili darslarida o'qib tushunish ko'nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash........ 92
Turg'unova Nilufar Muxiddin qizi

Ingliz, golland va o'zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari........ 96
Xaydarova Go'zalxon

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati 101
Xolmatova Dilshoda Sherali qizi

Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari 105
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna

Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish 109
Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna

O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari 114
Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich

Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi 120
Axmedova V. T.

Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari 127
Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna

Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari 132
Elov Ziyodullo Sattorovich

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli 138
Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi 145
Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi

Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar 150
Mamatova Gulshan Amankulovna

Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni 153
Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna

"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari 157
Nasretdinova Feruza Nabiyevna

Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish 162
Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi

Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni 167
Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi

A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers 172
Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi

Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri 177
Raximova Saboxat Qaxramon qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi 182
Safarova Nigora Nasilloyevna

Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati 190
Safarova Soliha Ilhomovna

Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati 196
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi

Musiqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari 200
Saparov Raxim Muratbayevich

Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida 204
Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi

Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari 208
Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich

Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах 213
Рустамова Ферузахон Махмуджановна

Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications 218
Allamurodov Elyor Tursun ugli

Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini 223
Dilrabo Jumanova

Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar 227
Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li

Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar 232
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich

Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati 235
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi

Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi 239
Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi

Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish 244
Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich

Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar 247
Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi

Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools 250
Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna

Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari 255
Berdiyeva Dilnoza A'zamovna

Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv 258
Charos Axmadova

STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish 262
Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich

Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi 267
Djalalov Baxromjan Begmurzayevich

Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar 272
Erimmetova Nafisa Bahromovna

Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari 279
Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi

Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompitensiyalarini rivojlantirish tehnalogiyalari 283
Karimov Jaxongir Abdunabiyevich

Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili 287
Madaminova Shaxodat Shomurotovna

Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari 293
Mahmudova Maftuna Aktam qizi

Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study 297
Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li

Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi 301
Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza

Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari 305
Muxitdin Nazarov

10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi 310
Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi

Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya 314
Qurbonova Gulmira Alisher qizi

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o‘rganish 318
Rahim Usmonov Raxmonali o‘g‘li

Sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari 323
Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna

Vizual axborot: paydo bo‘lish tarixi, qo‘llanish sohalari va ta’lim jarayonidagi ahamiyati 328
To‘g‘izboyev Faxriddin Ulashovich

Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari 334
Turabova Lobar Xusen qizi

Ekstrakorporal urug‘lantirish orqali tug‘ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi 339
Usmonova Xusnora Ergashovna

Raqamli ta’lim muhitida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish 344
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna

Milliy va xalq o‘yinlari vositasida talabalarni sog‘lomlashtirish 347
Ахmedov Gayratjon Kosimovich

Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины 350
Бабаджанова Гулчеҳра

Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки 355
Габдульманова Ильнура Минисламовна

Raqamli ta’lim transformatsiyasi sharoitida bo‘lajak pedagoglarning intelektula salohiyatini oshirishda vizual va emotsional artistizm texnologiyalari pedagogi asoslari 358
Karriboyeva Lobarxon Fayzulla qizi

Maktabgacha ta’lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida 362
Ergashova Dilafro‘z

Bo‘lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari 365
Hayitova Sarvinoz Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna

Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project) 368
Khurshida Kuchkarova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ MAKTAB

RAQAMLI TA'LIM TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA BO'LAJAK INTELEKTUAL SALOHIYATINI OSHIRISHDA VIZUAL VA EMOTSIONAL ARTISTZIM TEXNOLOGIYALARI

Karriboyeva Lobarxon Fayzulla qizi
Urgach davlat pedagogika instituti magistarnti

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual imkoniyatlarini yuksaltirishda vizual va emotsional artistizm texnologiyalaridan foydalanishning didaktik jihatlari tadqiq etilgan. Izlanishlar jarayonida pedagogik artistizmning vizual va hissiy tarkibiy qismlari bo'lgusi mutaxassislarning ijodiy tafakkuri, muloqot madaniyati, refleksiv ko'nikmalari hamda kasbiy mahoratini shakllantirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Shu bilan birga, sun'iy intellekt hamda raqamli o'quv platformalari yordamida vizual-emotsional artistizmni rivojlantirishning o'ziga xos mexanizmlari ilmiy jihatdan dalillangan. Tadqiqot xulosalari pedagogika yo'nalishidagi oliy o'quv yurtlarida talabalarning intellektual salohiyatini yuzaga chiqarishga qaratilgan innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim poydevor bo'la oladi.

Kalit so'zlar: raqamlashtirilgan ta'lim, tizimli transformatsiya, intellektual resurslar, pedagogik mahorat, vizualizatsiya texnologiyalari, hissiy artistizm, bo'lgusi o'qituvchi, sun'iy intellekt tizimlari, kreativ tafakkur, kommunikativlik, innovatsion yondashuvlar.

Abstract: This article analyzes the didactic potential of visual and emotional artistry technologies in developing the intellectual potential of future teachers in the context of digital education transformation. In the course of the research, the role of visual and emotional components of pedagogical artistry in improving creative thinking, communicative competence, reflexive skills, and professional training of future teachers is revealed. At the same time, the mechanisms for developing visual and emotional artistry through artificial intelligence and digital educational platforms are scientifically substantiated. The research findings serve as a solid foundation for developing scientific and practical recommendations on improving innovative educational technologies aimed at unleashing the intellectual potential of students in pedagogical higher education institutions.

Key words: digital education, educational transformation, intellectual potential, pedagogical artistry, visual artistry, emotional artistry, future teacher, artificial intelligence, creativity, communicative competence, innovative technologies.

Аннотация: В данной статье анализируются дидактические возможности технологий визуального и эмоционального артистизма в развитии интеллектуального потенциала будущих педагогов в условиях цифровой трансформации образования. В ходе исследования раскрыта роль визуальных и эмоциональных компонентов педагогического артистизма в совершенствовании креативного мышления, коммуникативной компетенции, рефлексивных способностей и профессиональной подготовки будущих учителей. Также обоснованы механизмы развития визуального и эмоционального артистизма посредством искусственного интеллекта и цифровых образовательных платформ. Результаты исследования позволяют разработать научно-практические рекомендации по совершенствованию инновационных технологий, способствующих повышению интеллектуального потенциала будущих педагогов в педагогических высших учебных заведениях.

Ключевые слова: цифровое образование, трансформация образования, интеллектуальный потенциал, педагогический артистизм, визуальный артистизм, эмоциональный артистизм, будущий педагог, искусственный интеллект, креативность, коммуникативная компетенция, инновационные технологии.

KIRISH

Hozirgi davrda kechayotgan global raqamli transformatsiya tendensiyalari ta'lim sohasining barcha bosqich va bo'g'inlarida tub islohotlar hamda konseptual o'zgarishlarni taqozo etmoqda.[1] Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, intellektual algoritmlar (sun'iy intellekt), virtual (VR) va to'ldirilgan (AR) reallik platformalarining o'quv jarayonlariga shiddat bilan integratsiyalashuvi pedagogik ta'lim tizimi va bo'lgusi kadrlar tayyorlash sifati oldiga mutlaqo yangicha, kreativ talablarni qo'ymoqda. Bugungi kun o'qituvchisi faqatgina an'anaviy bilimlar majmuasini uzatuvchi (translator) emas, balki raqamli auditoriya bilan interaktiv va samarali muloqotga kirisha oladigan, vizual ma'lumotlar oqimidan unumli foydalana biladigan hamda talabalarning psixo-emotsional holatini to'g'ri boshqarish malakasiga ega bo'lgan universal ijodkor shaxs bo'lishi shart.[2]

Raqamli ta'lim muhitining shakllanishi sharoitida o'qituvchining intellektual salohiyati va individual imkoniyatlari uning professional darajasini hamda faoliyat natijadorligini belgilovchi strategik mezonlardan biriga

aylanmoqda. Pedagogik kontekstda intellektual salohiyat deganda, mutaxassisning axborotlarni tezkor qabul qilishi, ularni tahliliy qayta ishlashi, nostandart muammoli vaziyatlarda kreativ yechimlar topishi hamda innovatsion gʻoyalarni amaliyotga tatbiq eta olish qobiliyatlari tushuniladi.[3] Mazkur murakkab intellektual resurslarni tizimli rivojlantirishda va talabalarga yetkazishda pedagogik artistizmning vizual hamda emotsional komponentlari (tarkibiy qismlari) katalizator vazifasini oʻtaydi.[4]

Alohida ta'kidlash joizki, vizual artistizm texnologiyalari murakkab oʻquv materiallarini turli grafik shakllar, infografikalar, multimedia maxsuldorligi va interaktiv vizualizatsiya vositalari orqali jozibador va tushunarli tarzda taqdim etish san'atidir. Oʻz navbatida, emotsional artistizm ta'lim oluvchilarda kuchli motivatsiya uygʻotish, oʻzaro ishonch va empatiya tuygʻularini shakllantirish, auditoriyada sogʻlom psixologik iqlimni yuzaga keltirish hamda darsning ta'sirchanligini oshirishga xizmat qiladi.[5] Ushbu ikki yoʻnalishning oʻzaro sinergetik bogʻliqlikda qoʻllanilishi boʻlajak pedagoglarning nafaqat intellektual faolligini oshiradi, balki ularning mustaqil fikrlashi, refleksiv koʻnikmalari va umumiy kasbiy kompetensiyalarini yangi taraqqiyot bosqichiga olib chiqadi.

Pedagogik faoliyatda artistizm va estetik mahorat masalalari jahon va sharq pedagogik-psixologik ilmiy maktablari vakillari tomonidan atroflicha tahlil qilingan.[6] Xususan, ushbu yoʻnalishning fundamental nazariy asoslari hamda teatral san'at usullarini ta'limga silliq koʻchirish muammolari K.S. Stanislavskiy, V.A. Kan-Kalik, N.V. Kuzmina, A.K. Markova, I.A. Zyazyun va V.A. Slastenin kabi taniqli olimlarning izlanishlarida oʻz aksini topgan. Mazkur tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida oʻqituvchining kasbiy kompetensiyasi, auditoriyaga kommunikativ ta'sir koʻrsatish qobiliyati, nutqiy ekspressivlik (madaniyat) hamda pedagogik ijodkorlikning (kreativlikning) psixologik-didaktik mexanizmlari muvaffaqiyatli ishlab chiqilgan va amaliyotga joriy etilgan.[7]

Global miqyosda raqamli ta'lim ekotizimini shakllantirish va zamonaviy oʻqituvchi qiyofasini modernizatsiya qilish muammolari UNESCO, OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) hamda Yevropa Komissiyasi kabi nufuzli xalqaro institutlarning strategik ma'ruzalarida, ilmiy hisobotlarida ustuvor yoʻnalish sifatida qayd etilmoqda.[8] Bugungi kunda raqamli pedagogika prinsiplari, vizualizatsiya orqali kommunikatsiyani tashkil etish hamda emotsional intellekt (EQ) omillarining oʻquv jarayoni samaradorligini multiplikativ oshirishga xizmat qilishi boʻyicha koʻplab xalqaro konseptual modellar yaratilgan.[9]

Respublikamiz pedagogika fanida ham oliy ta'lim tizimida innovatsion muhitni yaratish, oʻqituvchilarning kasbiy-pedagogik mahoratini oshirish hamda boʻlgusi kadrlarni professional faoliyatga tayyorlashning metodologik jihatlari oʻzbekistonlik yetakchi olimlar tomonidan keng koʻlamda oʻrganib kelinmoqda. Biroq, shuni alohida e'tirof etish joizki, zamonaviy axborot makonining shiddatli transformatsiyalashuvi sharoitida talabalarning intellektual salohiyatini faollashtirishda aynan vizual va emotsional artistizm texnologiyalarining oʻzaro integratsiyalashgan (sinergetik) imkoniyatlari hamda ularning raqamli platformalar bilan bogʻliqligi yaxlit tadqiqot obyekti sifatida hali oʻzining tizimli va yetarli darajadagi ilmiy yechimini topmagan. Bu esa ushbu yoʻnalishda maxsus ilmiy izlanishlar olib borish zaruriyatini belgilaydi.

Ushbu tadqiqot raqamli transformatsiya sharoitida boʻlgusi pedagoglarning intellektual salohiyatini yuksaltirishda vizual hamda emotsional artistizm texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini ochib berish va ularni ta'lim amaliyotiga tizimli integratsiya qilish mexanizmlarini loyihalashga qaratilgan. [10]Izlanishning metodologik poydevorini kompetensiyaviy, shaxsga yoʻnaltirilgan, faoliyatli, tizimli va integrativ yondashuvlar tashkil etadi.

Tadqiqotning nazariy-metodologik asosi sifatida pedagogik mahorat, raqamli pedagogika, emotsional intellekt (EQ) va vizual kommunikatsiya konsepsiyalariga oid zamonaviy ilmiy qarashlar hamda konseptual modellar tahlil qilindi. Tizimli yondashuv doirasida boʻlajak oʻqituvchilarning intellektual salohiyati oʻzaro uzviy bogʻliq boʻlgan bilim, kreativ tafakkur, refleksiv faoliyat, muloqot madaniyati va raqamli savodxonlik elementlarining yaxlit majmuasi (klasteri) sifatida talqin etildi. Kompetensiyaviy yondashuv esa vizual-emotsional artistizm vositasida talabalarda tahliliy fikrlash, muammoli vaziyatlarda nostandart qarorlar qabul qilish va auditoriyani samarali boshqarish koʻnikmalarini shakllantirish omillarini oʻrganishga xizmat qildi.

Izlanish jarayonida quyidagi ilmiy bilish metodlari kompleks qoʻllanildi:

Tahliliy-qiyosiy metod: Mahalliy va xorijiy ilgʻor tajribalarni qiyoslash
orqali raqamli ta'lim hamda pedagogik artistizmning oʻzaro aloqadorlik qonuniyatlari aniqlandi.

Pedagogik kuzatish: Talabalarning raqamli vositalar bilan ishlash, multimedia taqdimotlarini yaratish hamda auditoriya bilan emotsional aloqa oʻrnatish jarayonidagi amaliy faoliyati tahlil qilindi.

Modellashtirish: Raqamli ta'lim muhiti, artistizm texnologiyalari va talabalarning kasbiy-intellektual rivojlanish dinamikasini oʻz ichiga olgan original konseptual model ishlab chiqildi.

Tadqiqotda zamonaviy raqamli texnologiyalar, jumladan, sun'iy intellektga asoslangan ta'lim platformalari, virtual oʻquv muhiti (VR/AR) va interaktiv multimedia dasturlarining didaktik kuchidan unumli foydalanildi. Olingan nazariy va amaliy natijalarning oʻzaro korrelyatsiyasi (taqqoslanishi) vizual hamda emotsional artistizm texnologiyalarini raqamli ta'lim bilan integratsiyalash boʻlgusi pedagoglarning ijodiy salohiyati va kommunikativ madaniyatini yuksaltirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini isbotladi.

Mazkur yaxlit metodologik yondashuv tadqiqot xulosalarining ilmiy asoslanganligini ta'minlash bilan bir qatorda, pedagogika oliy ta'lim muassasalari uchun amaliy-metodik tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

TADQIQOT NATIJALARI

Olib borilgan empirik va nazariy izlanishlar natijalari raqamli ta'lim muhitining izchil transformatsiyalashuvi sharoitida vizual hamda emotsional artistizm texnologiyalarini integratsiyalash boʻlgusi pedagoglarning intellektual salohiyatini maksimallashtirishda determinat (belgilovchi) ahamiyatga ega ekanligini yaqqol koʻrsatdi. Xususan, vizual artistizm paradigmasi doirasida zamonaviy infografikalar, dinamik multimedia kontentlari va interaktiv raqamli platformalardan tizimli foydalanish talabalarda kognitiv yuklamani kamaytirib, axborotlarni qabul qilish hamda tahliliy-

sintezlash tezligini sezilarli darajada oshiradi. Bu esa, oʻz navbatida, boʻlgusi mutaxassislarda divergent (kreativ) fikrlash hamda muammoli pedagogik situatsiyalarda nostandart strategik yechimlar ishlab chiqish koʻnikmalarini drayveriga (harakatlantiruvchi kuchiga) aylanadi.

Muhokamalar jarayonida emotsional artistizm texnologiyalarining pedagogik kommunikatsiya arxitektonikasini tubdan yaxshilashi asoslab berildi. Ushbu komponent subyekt-subyekt munosabatlariga asoslangan ta'lim muhitida talabalarning interaktiv muloqot madaniyatini, kasbiy empatiyasini va oʻz kontseptual qarashlarini erkin argumentatsiya qilish qobiliyatini yuzaga chiqaradi. Nutqning oratorlik va ekspressiv tabiati, sensor-hissiy ta'sirchanlik hamda auditoriya interaksiyasini moslashuvchan boshqarish boʻlajak pedagoglarning kasbiy-psixologik adaptatsiyasini va amaliy tayyorgarlik darajasini institutsional jihatdan mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalarining sinergetik tahlili shuni tasdiqladiki, vizual va emotsional artistizm vositalarining dual (uygʻun) koʻrinishda dars jarayoniga tatbiq etilishi talabalarda ichki dars motivatsiyasini barqarorlashtiradi, avtonom (mustaqil) ta'lim olish faolligini ragʻbatlantiradi hamda ularning innovatsion pedagogik faoliyatga boʻlgan adaptiv tayyorgarligini kuchaytiradi. Olingan ilmiy-amaliy xulosalar mazkur innovatsion texnologik majmuani pedagogik yoʻnalishdagi oliy ta'lim muassasalarining oʻquv-metodik jarayoniga konseptual joriy etish – boʻlajak oʻqituvchilarning intellektual va kreativ salohiyatini transformatsiya qilishning eng samarali va istiqbolli strategiyalaridan biri ekanligini toʻliq dalillaydi.

XULOSA

Raqamli ta'lim transformatsiyasi sharoitida boʻlajak pedagoglarning intellektual salohiyatini rivojlantirish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari vizual va emotsional artistizm texnologiyalarining mazkur jarayondagi muhim didaktik vosita ekanligini koʻrsatdi.

Vizual artistizm texnologiyalari boʻlajak pedagoglarning analitik va kreativ fikrlashini rivojlantirsa, emotsional artistizm texnologiyalari kommunikativ kompetensiya, empatiya va motivatsiyani shakllantiradi. Ushbu texnologiyalarning raqamli ta'lim muhiti bilan integratsiyasi pedagoglarning intellektual salohiyatini kompleks rivojlantirish imkonini beradi.

Kelgusida sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari yordamida pedagogik artistizmni rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish va amaliyotga joriy etish dolzarb ilmiy yoʻnalishlardan biri boʻlib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. 2022-2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PF-6108-son Farmoni. Oʻzbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida. – Toshkent, 2020.
3. Slastenin V.A. Pedagogika. – Moskva: Akademiya, 2020. – 576 b.
4. Zyazyun I.A. Pedagogik mahorat asoslari. – Kiev: Vyshcha shkola, 2018. – 422 b.
5. Kan-Kalik V.A. Uchitelyu o pedagogicheskom obshchenii. – Moskva: Prosveshcheniye, 2019. – 190 b.
6. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. – New York: Bantam Books, 2021. – 352 p.
7. Mishra P., Koehler M.J. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) Framework // Teachers College Record. – 2022. – Vol. 124(7). – P. 1-24.
8. UNESCO. Global Education Monitoring Report: Technology in Education. – Paris: UNESCO Publishing, 2023.
9. OECD. The Future of Education and Skills 2030. – Paris: OECD Publishing, 2023.
10. European Commission. Digital Education Action Plan 2021-2027. – Brussels, 2024.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Mas’ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali 26.09.2023-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.